

LEDARE

Ledare: Kärnkraftsvalet

PUBLICERAD 2010-07-28

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

Skaffa nyhetsbrev

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Jobben, jobben, jobben – detta sägs vara valets viktigaste fråga. Men ingen riksdag kan besluta och ingen väljare rösta om ”jobb”. Ambitionen om ”jobb” innefattar också rimligen att det ska skapas välbetalda och bra jobb i Sverige, med högt förädlingsvärde. Vi är inte nöjda med att erbjuda alla arbetslösa att plocka kottar och bär.

”Jobbfrågan” måste brytas ner i sina delar. Mycket – som vuxenutbildning, aktiv arbetsmarknadspolitik och stöd till forskning – är okontroversiellt mellan de politiska blocken. Men i annat spelar valutgången stor roll:

- Arbetslinje (alliansen) eller bidragslinje (de rödgröna) i konstruktionen av socialförsäkringar och skatter?
- Aktiv näringspolitik (de rödgröna) eller passiv (alliansen)?
- Positiv hållning till svenska tjänsteföretag inom vård och skola eller negativ?
- Avskaffad förmögenhetsskatt eller återinförd?
- Kunskapsskola, med noggrann uppföljning av resultat, eller flumskola?
- Avskaffad skatt på utbildning och förkovran (”värnskatt”) eller ännu högre sådan skatt?
- Utveckling eller nedläggning av svensk kärnkraft?

Om valrörelsen i stor utsträckning ska handla om ”jobb”, är det dessa frågor som behöver diskuteras. De är skiljande mellan regeringsalternativen och de har reell betydelse för dynamiken i svensk ekonomi för kommande år.

Kärnkraftens vara eller icke vara är återigen en stor fråga i ett svenskt val. ”Nej till ny kärnkraft”, säger oppositionen och söker skapa intrycket att den enbart är emot en utbyggnad av svensk kärnkraft. Vad de rödgröna menar är något annat: Stäng all svensk kärnkraft, som i dag står för halva elproduktionen i landet. Förhoppningen är att den ska kunna ersättas av sol och vind. Bättre vore i så fall att låta vind etcetera ersätta olja och därmed koldioxid, genom en systematisk övergång till elbilar. All

miljöförbättring, genom långa tider, har varit intimt förbunden med ökad elanvändning.

Kärnkraftsfrågan har varit ett elände för svensk politik under nu 40 år. Den har gett ett oproportionerligt inflytande åt minoriteter inom båda blocken. Den är till hela sin karaktär olämplig för rent politiska processer.

Teknologier förändras över tid, medan politiska beslut tenderar att låsa tänkande och lagar. Ekonomiska förutsättningar ändras också; eftersom kapitalkostnaden är den stora för kärnkraftverk spelar det avgörande roll om vi genomgår en era med höga realräntor eller – som nu – låga. Miljöns krav förskjuts med nya insikter, som nu i klimatfrågan, medan organisationer tenderar att försvara positioner som de intog för länge sedan (Svenska naturskyddsföreningens alltför negativa inställning till kärnkraft, trots att man vet bättre, är ett talande exempel).

Omvänt är den realpolitiska cykeln kortsiktig, följer på sin höjd mandatperioder på fyra år, medan investeringar i en teknik som kärnkraft kräver planeringstider på 10–12 år.

Oskarshamn 1, det första fullt kommersiella svenska kärnkraftverket, togs i drift år 1972. Det var något av en prototyp från Asea. Sedan kom ytterligare elva reaktorer fram till Oskarshamn 3 och Forsmark 3 år 1985.

De båda reaktorerna i Barsebäck är avstängda, så att tio aggregat återstår. På 2020-talet är de mellan 40 och 50 år gamla. Av flera skäl behöver de ersättas. Med en satsning på tredje, eller fjärde, generationens tekniskt utvecklade kärnkraft skulle Sverige då få ett ännu modernare elsystem – alltför helt koldioxidfritt.

En sådan framtidssatsning skulle också återge framtidstro och dynamik för ett kunskapsområde, kärnteknologi, där Sverige har en lång tradition bland de världsledande inom forskning och teknik. Denna utsikt har redan föranlett flera svenska universitet att återuppta utbildning och forskning på området, med en ny generation av begåvade ungdomar.

Det realistiska alternativet till detta är inte vind, utan att vi låter Finland – på ännu ett område – stå för framtidssatsningarna, med svensk import av finländsk kärnkraftsel. ”Regeringens beslut styr Finland radikalt i en utsläppsfri riktning”, förklarade Centerens näringsminister Mauri Pekkarinen när den finländska regeringen i våras tog ställning för ytterligare ett nytt kärnkraftverk, utöver det som beräknas bli färdigt 2013.

Med ledtider på 10–12 år, från industriella beslut om ny kärnkraft till reaktorer i drift, behöver svensk industri veta under nästa mandatperiod att den kan planera för nya aggregat, om sådana ska kunna tas i användning kring 2025. Alliansen tog genom riksdagsbeslut i juni bort förbudet mot att ersätta de gamla tio aggregaten med nya.

De rödgröna har enats om att återinföra förbudslagen om de vinner riksdagsvalet i september.

Väljarna har här ett utomordentligt tydligt vägval att ta ställning till, i en stor och konkret framtidsfråga. Nedläggning av all

kärnkraft i Sverige eller fortsatt användning av kärnkraft, med senaste teknologi? Denna fråga bör få rättmätig uppmärksamhet under den kommande valrörelsen.

bergstrom_hans@hotmail.com

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt